

DANI BELE LUGOŠIJA

POČETAK MITA

20 - 22. DECEMBAR 2011.

SUBOTICA

DANI BELE LUGOŠIJA

Od 20. do 22. decembra 2011. godine publika u Subotici će imati priliku da se upozna sa likom i delom Bele Lugošija, glumcem koji je svoj profesionalni pozorišni put započeo u ovom gradu.

Osamdeset godina od snimanja horor klasika *Drakula* (Tod Brauning, Univerzal, 1931), koji će Belu Lugošija zauvek povezati sa ovim kulturnim književnim (Bram Stoker) i filmskim likom, povod je obeležavanju *Dana Bele Lugošija*.

Bela Lugoši (1882–1956) je rođen pod imenom **Béla Ferenc Dezső Blaskó** u Lugosu u tadašnjoj Austrougarskoj (današnji Lugoj u Transilvaniji u Rumuniji), nedaleko od doma legendarnog Grofa u Karpatskim planinama. Kasnije je uzeo prezime po svom rodnom gradu. Sa 17 godina već je zarađivao baveći se zanatom u Subotici, kada ga je Pešti Ihas Lajoš, direktor Subotičkog pozorišta, pozvao da ostvari svoju veliku želju – da bude glumac. Od 1912. godine nastupa u budimpeštanskom Narodnom pozorištu, igrajući Romea, Hamleta, Viljema Tela. U Nemačku je emigrirao 1920. godine, da bi se u decembru iste godine iskrcao kraj Nju Orleansa. Zahvaljujući markantnoj pojavi i mađarskom naglasku, Lugoši je 1927. dobio ulogu grofa Drakule na Brodveju. Ta uloga, koju će nešto kasnije ponoviti i na filmu, učinila ga je slavnim i jednom od ikona horor-žanra 1930-ih. Međutim, ona mu je takođe ograničila karijeru s obzirom da je otada do kraja života primao isključivo ponude za uloge egzotičnih negativaca.

Ostarelog i zaboravljenog Lugošija je 1950-ih pronašao filmadžija Ed Wood te mu dao glavne uloge u nekoliko svojih filmova – “Glen ili Glenda” i “Nevesta čudovišta”, tokom čijeg snimanja je Lugoši nakratko završio u klinici za odvikavanje od morfijuma. Po izlasku je počeo sa snimanjem filma “Plan 9 iz svemira”, ali ga je pre njegovog završetka pogodio srčani udar od koga je i umro 1956. godine. Lugoši je sahranjen u kostimu Drakule, na zahtev sina i četvrte supruge, iako, uprkos popularnom verovanju, to nikada nije bila njegova želja.

POČETAK MITA

(...)

Subotica u osvit dvadesetog veka. U centru velegrad, na periferiji veleselo. To je vreme kada niču prelepe palate, pojavljuju se prvi automobili i filmovi – simboli novog doba.

Građani su očarani pokretnim slikama, pogotovo mladi. Pred njima je jedno uzbudljivo i dramatično stoleće prepuno rizika ali i izazova. Neko hvata voz za daleke zemlje i odlazi iz Subotice, neki pak pristižu i polako krče sebi put u neizvesnu budućnost.

Jedan od došljaka je i zemljak Ištvana Ivanjija, pisca prve subotičke istorije. Iz banatskog mesta Lugoš kod Temišvara voz je doneo sedamnaestogodišnjeg Belu Ferenca Dežea Blaška, momka koga će svet upamtiti do današnjeg dana, kao autentičnog filmskog Drakulu – Belu Lugošija.

Glumačku karijeru će početi upravo u Subotici, u pozorištu iza šest stubova. Od Népszínháza do Broadway-a pa do filmskih studija, moraće da prođe ratna stradanja, revoluciju, emigraciju... Doživeće sjaj i bedu Hollywood-a ali se nikad neće vratiti u stari kraj.

Njegove blistave uloge u Šekspirovim dramama biće potpuno zaboravljene kada jednog dana bude univerzalno identifikovan sa Drakulom.

Belini pozorišni počeci u Subotici ostali su u istorijskoj tami i zaboravu. Moguće da je to bilo mnogo ozbiljnije vreme, pa njegova kasnija žanrovska pripadnost nije mogla da mu obezbedi mesto u nekakvom holu slavnih Subotičana.

Ulogu filmskog krvopije, posle Lugošija, naslediće više poznatih glumaca koji će od žanra načiniti klasik, ali Belina pojava neće izgubiti sjaj. Štaviše, postaće pop ikona novog doba.

(...)

Dejan Mrkić

RADIONICA ZA IZRADU HOROR MASKI

(po motivu lika Drakule)

voditelj: **Miroslav Lakobrija**, diplomirani vajar, stručnjak za filmske specijalne efekte

20 - 22. decembar 2011, Umetnička radionica "Medijala"

Tokom tri dana kreativnog rada polaznicima će kroz praktičan rad biti predstavljen proces izrade maski: biće naučeni veštinama uzimanja otisaka lica, modelovanja u glini, kalupiranja, livenja u lateksu, izrade veštačkih zuba kao i šminkanja finalne maske. Polaznici će u toku radionice naučiti da sami izrađuju različite maske, od vila, vampira, veštica do kreacija likova iz njihove mašte.

Učešće je besplatno. Broj mesta je ograničen.

Prijavite se na: **office@fokus-su.rs** ili putem telefona na: **024 523 566!**

IZLOŽBA FILMSKIH PLAKATA Jugoslovenske kinoteke

UTORAK, 20. decembar 2011, Otvoreni univerzitet, 19.15

Izložba obuhvata plakate za filmove u kojima je Bela Lugoši glumio, a koji su se prikazivali u Jugoslovenskoj kinoteci u to vreme. To su filmovi: "Abbott and Costello Meet Frankenstein" (1948), "The Black Cat" (1934) - izrada Jugoslovenske kinoteke, reprint iz 1965. godine, "Dracula" (1931) - reprint iz 1965. godine, "Frankenstein Meets the Wolf Man" (1943) - izrada Jugoslovenske kinoteke i "Son of Frankenstein" (1939), takođe u izradi Jugoslovenske kinoteke.

PREDAVANJE

“BELA LUGOŠI - DRAKULA ZAUVEK”

predavač: **Dejan Mrkić**

UTORAK, 20. decembar, Otvoreni univerzitet, 19.30

Čovek koji je svojom pojavom dao nemerljiv doprinos horor filmovima i ustoličio taj žanr kao umetničku formu, počeo je glumačku karijeru u Subotici. Tada još kao Bela Blaško, prvi put je stao na pozorišnu scenu ali je sudbina imala za njega drugi plan. Posle burnih događaja na istorijskoj pozornici, otisnuo se u svet da se nikad ne vrati. Ipak, njegovo poreklo i šarm

zauvek nestale Austrugarske, umnogome će uticati na njegovu glumačku kreaciju koju će ostvariti u Hollywoodu, sada kao Bela Lugoši - filmski Drakula. U svojim poznim godinama dočekaće da njegova zvezda potamni, međutim, kada poslednji put bude legao u mrtvački sanduk, počće život filmske legende - besmrtnog Bele Lugošija.

Foto: Molnár Edvárd

POZORIŠNA PREDSTAVA

“DRAKULA - SVETLOSTI TRENUTKA”

(prema delu Brama Stokera)

režija: **Urbán András**

UTORAK, 20. decembar, Pozorište “Kosztolányi Dezső”,
21.00 i 23.00

“Urbánova Drakula ističe gruba strahovanja iz mita Drakule. Ne pokušava da kroz priču objašnjava strahovanja prouzrokovana povredom granica tela i života. Užasavanje koje prati opipavanje granica postojanja, izražava ne rečima, već materijom, blatom i mesom. Urbán -pozorište se susreće sa Drakula - temom, kao da je ona uvek i bila tamo, ali se sada napokon pojavljuje na površini.”

Vera Kerči

Rezervišite svoje besplatne karte na: office@fokus-su.rs ili
putem telefona na: 024 523 566. Broj mesta je ograničen!

PREDAVANJE

“ISTORIJSKI KORENI NASTANKA MEDIJSKOG DRAKULE”

predavač: **dr Zoltán Mészáros**

SREDA, 21. decembar, Art bioskop “Aleksandar Lifka”, 19.30

Lik Drakule je fiksijska medijska pojava 20. veka. Međutim, kao i sve pojave takve vrste, on nosi u sebi različite elemente iz narodne, popularne, pa čak i klasične kulture. Takođe, u njemu možemo da prepoznamo neke istorijske sadržaje, koji sežu u stara vremena. U predavanju će biti reči o vremenu kada nastaje lik Drakule, o Beli Lugošiju, i o istorijskim korenima pojave zvane „Drakula“.

PROJEKCIJA FILMA

“DRAKULA”

(1931, Universal, '75)

režija: **Tod Browning**

SREDA, 21. decembar, Art bioskop “Aleksandar Lifka”,
21.00

Jedno od najranijih klasičnih američkih horor ostvarenja. Radnja je preuzeta iz istoimenog romana Brama Stokera iz 1897. godine. Ova uspešna, atmosferska filmska adaptacija podstakla je seriju horor filmova koji su potom usledili. Drevni vampir Grof Drakula stiže u Englesku i počinje da lovi svoj plen – mladu, čednu Minu. Lugošijevu autentično portretiranje lika Drakule kao ugladenog plemića hipnotičkog pogleda i mađarskog akcenta učinilo ga je jednim od najpoznatijih tumača ovoga lika.

PROJEKCIJA FILMA

“GAVRAN”

(Universal, 1935, '61)

režija: **Lew Landers**

ČETVRTAK, 22. decembar, Otvoreni univerzitet, 19.30

Horor film sa Borisom Karlofom i Belom Lugošijem u glavnim ulogama, zasnovan je na istoimenoj poemi Edgara Alana Poa. Briljantni hirurg opsednut Poom spasava život prelepe plesačice i skreće s uma kada uvidi da ne može da je ima. Dr Volin se smatra jednom od najuspešnijih filmskih uloga Bele Lugošija.

PROJEKCIJA FILMOVA SA KONKURSA ZA FILM JEZE

ČETVRTAK, 22. decembar, Otvoreni univerzitet, 21.00

Od 1. oktobra do 23. novembra 2011. godine mladi ljudi sa teritorije Grada Subotice imali su priliku da na konkurs pošalju video-radove koji bi se mogli podvesti pod film jeze: kratkometražno filmsko ostvarenje inspirisano filmografijom Bele Lugošija i njegovim čuvenim likom Drakule. Za odabir najuspešnijih radova zadužen je stručni žiri u sastavu: pozorišni reditelj i direktor Pozorišta „Kosztolányi Dezső“ **Urbán András**, filmski reditelj **Tolnai Szabolcs** i istoričarka umetnosti i kustoskinja Moderne galerije „Likovni susret“ **Nela Tonković**.

Autor/ka najboljeg dela biće nagrađen/a trodnevnom putovanjem u Transilvaniju, sa posetom muzeju poznatim kao Drakulin zamak (www.bran-castle.com), dok će nosiocima prve, druge i treće nagrade biti dodeljene HD filmske kamere.

PERFORMANS

“HORROR MUSICAE VACUI” (‘20)

kompozitor: **Konstantin Stefanović**

ČETVRTAK, 22. decembar, Otvoreni univerzitet, 21.30,

Vreme i prostor se međusobno prožimaju. Zbog toga i muziku, kao vremensku umetnost, doživljavamo prostorno. Po francuskom filozofu Mišelu Fukou (Michel Foucault) ljudi baš sve ‘misle’ kao prostor. Tako su i ideje sadržaj određenog prostora, kao i praznina i ništavilo... Da li je koren čovekove odbojnosti od praznog prostora, strah od ništavila – smrti? Performans Horror musicae vacui – za video, elektroniku, mehaničke igračke, audio–svetlosnu instalaciju, teremin, flautu, preparirani klavir, elektronski klavir i elektronske bubnjeve – vizuelno i zvučno prilazi ovom fenomenu. Naslov je preuzet iz istoimene knjige filozofa Milana Uzelca, koji ironično označava kraj muzičke umetnosti sa pojavom moderne u XX veku.

U osmišljavanju projekta učestvovali su izvođači:

Jelena Vujačić – teremin, flauta

Mr Marija Stefanović Krecul – mehaničke igračke, preparirani klavir, elektronski klavir

Konstantin Stefanović – video, audio – svetlosna instalacija, preparirani klavir

Bezdán András – elektronika, elektronski bubnjevi

PROGRAM

20 - 22. decembar, Umetnička radionica “Medijala”

Radionica za izradu horor maski

voditelj: **Miroslav Lakobrija**

Utorak, 20. decembar, Otvoreni univerzitet

19.15 Otvaranje programa / Otvaranje izložbe filmskih plakata Jugoslovenske kinoteke

19.30 Predavanje “Bela Lugoši - Drakula zauvek”

predavač: **Dejan Mrkić**

Utorak, 20. decembar, Pozorište “Kosztolányi Dezső”

21.00 Pozorišna predstava “Drakula”

režija: **Urbán András**

23.00 Pozorišna predstava “Drakula”

režija: **Urbán András**

Sreda, 21. decembar, Art bioskop "Aleksandar Lifka"

19.30 Predavanje "Istorijski koreni nastanka medijskog Drakule"

predavač: **dr Zoltán Mészáros**

21.00 Film "Drakula" (1931)

režija: **Tod Browning**

Četvrtak, 22. decembar, Otvoreni univerzitet

19.30 Film "Gavran" (1935)

režija: **Lew Landers**

21.00 Projekcija najboljih filmova sa Konkursa za film jeze

21.30 Performans "Horror musicae vacui"

kompozitor: **Konstantin Stefanović**

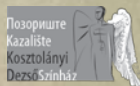
Muzička podrška projekta: **DJ Gustav Jr.**

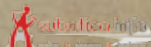
Ulaz na sve događaje je slobodan.

Pokrovitelj: Pokrajinski sekretarijat za kulturu

Partneri projekta: Grad Subotica, Art bioskop “Aleksandar Lifka”, Pozorište “Kosztolányi Dezső” i Otvoreni univerzitet, Subotica.

Medijski partneri: RTV Yu Eco, Subotičke novine,
www.subotica.com, www.subotica.info

